

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 317/2019

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 24. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára o prijatej ústavnej sťažnosti obchodnej spoločnosti WRIGLEY Slovakia, s. r. o., IČO 44 374 542, Železničná 465, Senica, právne zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Kubinom, advokátska kancelária, Štefánikova 15, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26 CoE 2/2017 z 30. januára 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti WRIGLEY Slovakia, s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26 CoE 2/2017 z 30. januára 2018 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26 CoE 2/2017 z 30. januára 2018 zrušuje.

3. Obchodnej spoločnosti WRIGLEY Slovakia, s. r. o., p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia spolu v sume 640,65 € (slovom šesťstoštyridsať eur a šesťdesiatpäť centov), ktorú jej j e Krajský súd v Trnave p o v i n n ý vyplatiť na účet advokáta JUDr. Petra Kubinu, advokátska kancelária, Štefánikova 15, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. januára 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti WRIGLEY Slovakia, s. r. o., IČO 44 374 542, Železničná 465, Senica (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 26 CoE 2/2017 z 30. januára 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

1.1 Ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie uznesením sp. zn. II. ÚS 317/2019 zo 7. novembra 2019.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na podklade rozhodcovského rozsudku Rozhodcovského súdu Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory v Bratislave sp. zn. Rsp V-76/2014 zo 6. mája 2016, opraveného uznesením z 31. mája 2016 (ďalej aj „rozhodcovský rozsudok“), a na návrh oprávneného sa proti sťažovateľke vedie exekúcia pred exekútorským úradom JUDr. Pavel Šajánek, súdny exekútor, pod sp. zn. 5 Er 429/2015, EX 999/2016.

2.1 Dňa 7. júna 2016, t. j. v zákonnej lehote na podanie žaloby, ako aj pred uplynutím lehoty na podanie námietok proti exekúcii, podala sťažovateľka na Okresnom súde Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku spolu s návrhom na odklad vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku. O žalobe vedie okresný súd súdne konanie pod sp. zn. 21 Cr 10/2016.

2.2 Dňa 17. júna 2016 podala sťažovateľka návrh na odklad exekúcie podľa § 56 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) v znení platnom a účinnom do 31. marca 2017 z dôvodu, že podala žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Dňa 11. augusta 2016 Okresný súd Senica z tohto dôvodu povolil odklad exekúcie uznesením sp. zn. 5 Er 429/2016.

2.3 Na odvolanie oprávneného krajský súd napadnutým uznesením uznesenie Okresného súdu Senica sp. zn. 5 Er 429/2016 z 11. augusta 2016 zmenil tak, že návrh na odklad exekúcie zamietol. Krajský súd v napadnutom uznesení uviedol:

«S povinným možno súhlasiť v tom, že ustanovenie § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 nerozlišuje medzi rozhodcovským konaním podľa zákona o rozhodcovskom konaní a spotrebiteľským rozhodcovským konaním podľa zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Podľa konštantnej judikatúry vyšších súdov však súd nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu všeobecne záväzných právnych predpisov. Samozrejme sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôli (arbitrárnosti) a interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (napr. nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 72/2010). Ani v danej veci nemožno teda vystačiť len s doslovným textom zákona, ale je potrebné interpretovať ho najmä s ohľadom na systematickú súvislosť a účel, ktorý sa ním sleduje. Ustanovenie § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 viaže odklad exekúcie len na samotnú okolnosť, že povinný podá žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku v lehote na podanie námietok proti exekúcii. Súvislosť medzi lehotou na podanie námietok a podaním žaloby

o zrušenie rozhodcovského rozsudku však Exekučný poriadok predpokladá len v ustanovení § 48 ods. 2, podľa ktorého exekútor poverený vykonaním exekúcie v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní (podľa zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní) v upovedomení o začatí exekúcie poučí povinného, ktorý je spotrebiteľom, o možnosti podať v lehote na podanie námietok žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Táto úprava nadväzuje na ustanovenie § 46 ods. 3 zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, podľa ktorého môže spotrebiteľ žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku (vydaného v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní) podať aj v exekúcii za podmienok Exekučného poriadku. Z citovaných ustanovení je zrejmé, že len v prípade spotrebiteľského rozhodcovského konania je možnosť podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku viazaná na lehotu na podanie námietok proti exekúcii. Naopak, v iných rozhodcovských konaniach (podľa zákona o rozhodcovskom konaní) je lehota na podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku viazaná výlučne na doručenie rozhodcovského rozsudku, resp. jeho opravy (§ 41 zákona o rozhodcovskom konaní). Výklad ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 zastávaný okresným súdom a sťažovateľkou tak nezohľadňuje túto systematickú súvislosť s inými ustanoveniami Exekučného poriadku a ďalších zákonov. Ak by sa ustanovenie § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 malo skutočne vzťahovať na všetky rozhodcovské konania, viedlo by to k nepredvídateľným a úplne arbitrárnym následkom. Predovšetkým by to malo znamenať, že súd by bol povinný odložiť exekúciu len na základe toho, že povinný podal žalobu v lehote na podanie námietok, a to bez ohľadu na to, či mu ešte plynula lehota podľa § 41 zákona o rozhodcovskom konaní. Súd by bol teda povinný odložiť exekúciu aj na základe žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku, ktorá by bola zjavne oneskorená (po lehote vyplývajúcej z ustanovenia § 41 zákona o rozhodcovskom konaní), ale bola by podaná v lehote na podanie námietok. Aj pri racionálnom výklade by to však viedlo k tomu, že výhoda ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 by bola závislá na náhode, či exekútor stihne doručiť upovedomenie o začatí exekúcie tak, aby sa 14-dňová lehota na podanie námietok (§ 50 ods. 1 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017) kryla so záverom 60-dňovej lehoty podľa ustanovenia § 41 zákona o rozhodcovskom konaní. Táto okolnosť (dátum doručenia upovedomenia) je pritom povinným neovplyvniteľná, v dôsledku čoho by

možnosť odkladu exekúcie podľa ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 bola pre povinného dostupná podľa úplne náhodných kritérií. Účelom tohto ustanovenia pritom celkom zjavne nebolo poskytnúť ochranu povinnému v závislosti od náhodného kritéria, či „stihne“ podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku v lehote podľa ustanovenia § 41 zákona o rozhodcovskom konaní a zároveň podľa ustanovenia § 50 ods. 1 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017. Naopak, zo súvislosti možno spoľahlivo usudzovať, že cieľom bolo poskytnutie zvýšenej ochrany práve v súvislosti so zákonom o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, ktorý výslovne viaže možnosť podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku na lehotu na podanie námietok. V prerokúvanej veci sa exekúcia vykonáva na základe exekučného titulu, ktorým je rozhodcovský rozsudok vydaný podľa zákona o rozhodcovskom konaní (ide o spor dvoch podnikateľov z obchodnej činnosti), nie v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní podľa zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Odklad exekúcie podľa ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 tak nie je dôvodný, čo oprávnený opodstatnene uplatnil v odvolaní.»

2.4 Sťažovateľka podala 14. marca 2018 na ústavnom súde ústavnú sťažnosť, ktorou namietala porušenie základných práv napadnutým uznesením krajského súdu. Ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie uznesením sp. zn. II. ÚS 217/2018 z 26. apríla 2018. Súčasne s tým odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia do právoplatného skončenia konania vo veci samej.

2.5 Proti napadnutému uzneseniu podala sťažovateľka z dôvodu opatrnosti a vychádzajúc z poučenia napadnutého uznesenia aj dovolanie. Sťažovateľka však vychádzala z toho, že dovolanie nebolo prípustné, preto nepredstavovalo účinný prostriedok nápravy porušenia základných práv sťažovateľky, a z toho, že ústavný súd mal právomoc konať o jej ústavnej sťažnosti napriek podanému dovolaniu. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napokon dovolanie uznesením sp. zn. 4 ECdo 14/2018 z 24. októbra 2018 odmietol z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. K odmietnutiu dovolania zo strany najvyššieho súdu však došlo až potom, ako ústavný súd rozhodol o ústavnej sťažnosti sťažovateľky. Ústavný súd totiž nálezom sp. zn.

II. ÚS 217/2018 z 11. júla 2018 ústavnej sťažnosti nevyhoviel, a to z dôvodu, že súčasne prebiehalo konanie o dovolaní sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu krajského súdu.

2.6 Po vydaní napadnutého uznesenia súdny exekútor vydal 21. marca 2018 exekučný príkaz na vykonanie exekúcie prikázaním pohľadávky z účtu v banke. Vymáhaná pohľadávka bola v celom rozsahu (vrátane príslušenstva a trov exekúcie) odpísaná z účtu sťažovateľky.

3. Podľa názoru sťažovateľky krajský súd svojvoľne interpretoval ustanovenie § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, a tým porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa tohto ustanovenia *„Súd povolí odklad exekúcie, ak povinný v lehote na podanie námietok proti exekúcii podá žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ak súd žalobu o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia zamietne, po právoplatnosti rozhodnutia sa v exekúcii pokračuje. Ak súd žalobe vyhovie a rozhodcovské rozhodnutie zruší, súd exekúciu podľa tohto zákona zastaví.“*

3.1 Sťažovateľka uvádza, že krajský súd sa nemýlil v tom, že súdy nie sú viazané len doslovným znením zákonnej normy. Ďalej však už nesprávne a reštriktívne vyložil toto ustanovenie tak, že odklad exekúcie pripustil len v prípade, že sa vedie na podklade rozhodcovského rozsudku vydaného v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a ak proti takémuto rozsudku podá povinný žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Vylúčil tým možnosť odkladu exekúcie v prípade, že je podaná žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku vydaného v rozhodcovskom konaní podľa zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“).

3.2 Podľa názoru sťažovateľky výklad ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, ktorý si osvojil krajský súd, vykazuje znaky svojvôle, pretože nerešpektuje jednoznačnú kogentnú normu.

3.3 Z úlohy súdov ako ochrancov zákonnosti (čl. 144 ods. 1 ústavy) podľa slov sťažovateľky vyplýva, že súdy sú viazané znením zákonnej normy. Z judikatúry ústavného

súdu vyplýva, že od doslovného znenia zákona sa môže súd odchýliť vtedy, ak si to zo závažných dôvodov vyžaduje účel, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákona. Odklon od doslovného znenia zákona je teda skôr výnimkou ako pravidlom.

3.4 Znamená to, uvádza sťažovateľka, že krajský súd mal v prvom rade skúmať, či je možná taká interpretácia ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, ktorá by bola v súlade s jeho jazykovým znením pri súčasnom rešpektovaní účelu, systematickej súvislosti zákona a ústavy. Takýto postup pri aplikácii práva najviac zodpovedá požiadavke právnej istoty vyplývajúcej z čl. 1 ods. 1 ústavy.

3.5 Podľa mienky sťažovateľky len v prípade, že výklad podľa jazykového znenia zákona vedie k záverom, ktoré sú v rozpore s účelom, systematickou súvislosťou zákona alebo s ústavou, bol by prípustný odklon od doslovného jazykového znenia. Typicky ide o prípady, keď jazykové znenie zákona je nejednoznačné, resp. pripúšťa viaceré výklady (jeden v rozpore s účelom, systematickou súvislosťou zákona alebo s ústavou a iný v súlade s nimi).

3.6 Iná je podľa názoru sťažovateľky však situácia, keď je jazykové znenie jasné (nepripúšťa viaceré výklady), no je v rozpore s ústavou. Vtedy nie je možné hovoriť o tom, že všeobecný súd len „vykladá“ zákon, ak sa odkláňa od jasného jazykového znenia. Požiadavka ústavnosti si totiž vyžaduje vylúčenie aplikácie nesúladného zákona alebo jeho časti. Prostriedkom na vylúčenie nesúladného zákona je prerušenie konania podľa ustanovenia § 162 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku s tým, že všeobecný súd je povinný podať ústavnému súdu návrh na začatie konania o súlade zákona s ústavou. Pokiaľ teda všeobecný súd dospeje k záveru, že zákon nie je v súlade s ústavou, nemôže sám rozhodnúť o vylúčení aplikácie nesúladného zákona pre rozpor s ústavou. Jedine v prípade, že ústavný súd nemá právomoc konať (napr. z dôvodu, že zákon, ktorý sa má aplikovať, bol zrušený), môže všeobecný súd sám posudzovať súlad zákona s ústavou a prípadne vylúčiť aplikáciu nesúladného zákona.

3.7 Krajský súd podľa sťažovateľky nevykladal ustanovenie § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, ale rozhodol v rozpore s jeho jazykovým znením. Slovné spojenie „žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku“ nie je možné stotožniť so slovným spojením „žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku, ktorý je vydaný v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní“. Rovnako nie je možné stotožniť napr. pojem „rozhodnutie“ s pojmom „rozsudok“ a vylúčiť tým iné formy rozhodnutia. Zvlášť to nie je možné v prípade, ak Exekučný poriadok na viacerých miestach používa osobitné označenie pre rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní [napr. v § 44 ods. 3 „rozhodcovské rozhodnutie vydané v spotrebiteľskom spore“, v § 48 ods. 2 „rozhodcovské rozhodnutie vydané v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní“, v § 243d „rozhodcovské rozhodnutie vydané v rozhodcovskom konaní, ktorého predmetom je spor spĺňajúci podmienky podľa osobitného predpisu“ s odkazom na zákon č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom a rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní“)]. Z toho jednoznačne vyplýva, že tam, kde zákonodarca chcel, aby sa príslušné ustanovenie Exekučného poriadku vzťahovalo len na rozhodcovské rozhodnutia vydané v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, výslovne takéto obmedzenie uviedol. Preto právnenému názoru sťažovateľky svedčí popri gramatickom aj systematický a logický výklad ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017.

3.8 Ustanovenie § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 je podľa sťažovateľky možné vykladať podľa jeho jazykového znenia a pri zachovaní ústavnosti, účelu a systematickej súvislosti takto:

a) Žalobou o zrušenie rozhodcovského rozsudku sa môže povinný domôcť zrušenia exekučného titulu, čo je dôvod na zastavenie exekúcie, a to bez ohľadu na to, či ide o rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní alebo v rozhodcovskom konaní podľa zákona o rozhodcovskom konaní.

b) Konanie, v ktorom sa preskúmava rozhodnutie, ktoré je exekučným titulom (bez ohľadu na to, či ide o rozhodcovské rozhodnutie, rozhodnutie súdu alebo rozhodnutie iného orgánu), je obvykle dôvodom na odklad exekúcie, pretože je možné očakávať zrušenie exekučného titulu.

c) Preto je plne v súlade s účelom a zmyslom odkladu exekúcie, pokiaľ podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku je dôvodom na odklad exekúcie.

d) Takýto výklad je aj v súlade so systematickým usporiadaním ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení platnom a účinnom do 31. marca 2017. Podľa druhej a tretej vety tohto ustanovenia v prípade zamietnutia žaloby o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia súd v exekúcii pokračuje a v prípade zrušenia rozhodcovského rozhodnutia súd exekúciu zastaví. Druhú a tretiu vetu takisto nemožno limitovať len na spotrebiteľské rozhodcovské rozhodnutie. Tie isté pravidlá predsa musia platiť aj na rozhodcovské rozhodnutie vydané podľa zákona o rozhodcovskom konaní.

3.9 Napokon, dopĺňa sťažovateľka, výklad krajského súdu by znamenal, že pokiaľ by povinný podal žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku vydaného podľa zákona o rozhodcovskom konaní, hoci išlo o spotrebiteľský spor, nebol by to dôvod na odklad exekúcie. Krajský súd tým odmietol skúmať, či účelom ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 nebolo práve to, aby odklad exekúcie bol prípustný napríklad aj pre takéto prípady, keď spotrebiteľský spor bol rozhodnutý ešte pred účinnosťou zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Práve preto výklad, podľa ktorého súd povolí odklad exekúcie, ak je podaná žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku bez ohľadu na to, podľa ktorého predpisu bolo rozhodcovské konanie vedené, je v súlade s účelom a zmyslom ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017. Nebol teda dôvod odkloniť sa od jednoznačného jazykového znenia tohto ustanovenia.

3.10 Svojvoľný výklad ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, ktorý podal krajský súd, mal podľa presvedčenia sťažovateľky za následok, že jej bola odopretá ochrana v podobe odkladu exekúcie počas konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Tým došlo k zásahu do jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 dohovoru.

3.11 Tieto sťažovateľkine práva boli podľa sťažovateľky ďalej porušené tým, že krajský súd sa vôbec nezaoberal otázkou, či nie je daný dôvod na odklad exekúcie podľa § 56 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, podľa ktorého

„Aj bez návrhu môže súd povoliť odklad exekúcie, ak možno očakávať, že exekúcia bude zastavená (§ 57)“. Podľa § 57 ods. 1 písm. b) Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 súd exekúciu zastaví, ak *„rozhodnutie, ktoré je podkladom na vykonanie exekúcie, bolo po začatí exekúcie zrušené alebo sa stalo neúčinným“*.

3.12 Krajský súd mal podľa tvrdenia sťažovateľky existenciu tohto dôvodu na odklad exekúcie skúmať ex offo aj bez návrhu sťažovateľky, ktorá v návrhu na odklad exekúcie výslovne uviedla, že podala žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku, čo je dôvodom na odklad exekúcie podľa § 56 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 (popri už spomínanom dôvode podľa § 56 ods. 5). Preto krajskému súdu nič nebránilo, aby podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku subsumoval pod dôvod odkladu exekúcie podľa § 56 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017. Pokiaľ krajský súd tak neurobil (hoci to sťažovateľka nenavrchovala, keďže vychádzala z jednoznačného znenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017), odmietol tým podľa sťažovateľky vykonávať svoju právomoc v exekučnom konaní a porušil zákaz denegationis iustitiae.

3.13 Zároveň podľa sťažovateľky došlo aj k porušeniu čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu tým, že pri rozhodovaní o návrhu na odklad exekúcie (prostredníctvom ktorého sťažovateľka realizovala svoje právo na ochranu vlastníckeho práva) nesprávne interpretoval § 56 ods. 5 Exekučného poriadku a súčasne odmietol aplikovať § 56 ods. 2 Exekučného poriadku v znení platnom a účinnom do 31. marca 2017.

3.14 V závere sťažovateľka uviedla, že exekučné konanie proti sťažovateľke sp. zn. Ex 999/2016 je (alebo čoskoro bude) už ukončené. Sťažovateľka si uvedomuje, že toto exekučné konanie nemožno obnoviť, a teda vrátením veci exekučnému súdu na ďalšie konanie by nebolo možné zaručiť nápravu protiprávneho stavu. Preto sa sťažovateľka domáha len zrušenia napadnutého uznesenia krajského súdu bez vrátenia veci na ďalšie konanie krajskému súdu. Zrušenia napadnutého uznesenia sa sťažovateľka podľa jej slov domáha preto, že jeho zrušenie je podmienkou pre uplatnenie nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých

zákonov v znení neskorších predpisov (§ 6 ods. 1 citovaného zákona). Bez zrušenia napadnutého uznesenia (ktorého sa sťažovateľka podľa jej videnia veci nemôže domôcť inak než prostredníctvom ústavného súdu) sťažovateľka nie je podľa jej názoru aktívne legitimovaná na podanie žaloby o náhradu škody, ktorá jej vznikla v dôsledku ňou artikulovaného nezákonného napadnutého uznesenia krajského súdu.

4. Sťažovateľka navrhla vydat' nález, ktorým by ústavný súd vyslovil, že:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo sťažovateľa vlastníť majetok a na pokojné užívanie majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 30. januára 2018, sp. zn. 26CoE/2/2017 porušené boli.

Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 30. januára 2018, sp. zn. 26CoE/2/2017 zrušuje.

Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia...“

II.

Vyjadrenie odporcu, replika sťažovateľky, vyjadrenie zúčastnenej osoby

5. Na výzvu ústavného súdu sa k podanej ústavnej sťažnosti vyjadril krajský súd ako odporca v konaní. Krajský súd v písomnom vyjadrení na ústavnú sťažnosť v podstate zotrváva na svojom stanovisku uvedenom v napadnutom uznesení a poukazuje aj na právnu doktrínu týkajúcu sa predmetnej veci.

6. Na ústavnú sťažnosť reagovala aj zúčastnená osoba DDK SLOVAKIA, spol. s r. o., písomným vyjadrením zo 16. decembra 2019, v ktorom v podstatnom uviedla, že napadnutým uznesením sťažovateľka nemohla utrpieť žiadnu ujmu s poukazom aj na to, že okresný súd rozsudkom sp. zn. 21 Cr 10/2016 z 3. decembra 2019 zamietol žalobu sťažovateľky o zrušenie dotknutého rozhodcovského rozsudku z dôvodu, že nedokázala súdu prezentovať také argumenty a dôkazy, ktoré by odôvodňovali jeho zrušenie. Je toho názoru, že cieľom zákonodarcu bolo prostredníctvom § 56 ods. 5 Exekučného poriadku

poskytnúť zvýšenú mieru ochrany spotrebiteľom ako účastníkom spotrebiteľského rozhodcovského konania. Napokon to vyplýva i z toho, že ustanovenie § 56 ods. 5 Exekučného poriadku bolo priamou novelou vložené do Exekučného poriadku zákonom o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní v roku 2014.

7. Sťažovateľka v replike uviedla, že rešpektuje uznesenie okresného súdu, ktorým zamietol jej návrh na odklad vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku, ale s jeho právnym názorom nesúhlasí. Zotrváva na tom, že výklad krajského súdu svojvoľne zužuje aplikáciu § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 len na prípady spotrebiteľského rozhodcovského konania. Tým porušuje princíp právnej istoty adresátov právnej normy, ktorí sa spoliehajú na jej jednoznačné znenie. Argumenty krajského súdu sú podľa sťažovateľky nesprávne najmä preto, že podmienky pre odklad vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku a pre odklad exekúcie nie sú totožné.

III.

Verejné ústne pojednávanie

8. Vo veci sa uskutočnilo 9. júla 2020 verejné ústne pojednávanie.

9. Sťažovateľka prostredníctvom právnej zástupkyne zopakovala na verejnom ústnom pojednávaní svoje stanovisko z ústavnej sťažnosti a z repliky. Čo sa týka nových informácií, sťažovateľka uviedla:

„Takisto by som chcela ešte v tejto súvislosti povedať, že v nedávnom náleze ústavný súd takisto zdôraznil, že preferovanie úmyslu zákonodarcu nemôže byť nadradené nad zákon, nad jazykové znenie zákona. Chcela by som poukázať na nález ústavného súdu I. ÚS 382/2019, je to tu veľmi pekne citované, v tomto konaní sa ústavný súd práve zaoberal sťažnosťou, individuálnou sťažnosťou proti rozhodnutiu dovolacieho súdu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý odmietol dovolanie ako neprípustné. Išlo tu posudzovanie § 422 Civilného sporového poriadku, ktorý ustanovuje majetkový cenzus pre prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie. Ten majetkový cenzus je v spotrebiteľských veciach definovaný ako dvojnásobok, dvojnásobok minimálnej mzdy s tým, že dovolací súd

to interpretoval, tak že majetkový cenzus, znížený majetkový cenzus je aplikovateľný len v prípade, že dovolanie podáva spotrebiteľ. Ústavný súd výslovne povedal: výlučné a izolované preferovanie úmyslu zákonodarcu bez náležitého zohľadnenia jazykového výkladu relevantného ustanovenia a prihliadnutia na charakter dovolacieho konania a jeho účel pri súčasnej absencii bližšej konkretizácie nerovného postavenia spotrebiteľa a dodávateľa v kontexte dovolacieho konania, ktoré by zvýšenú procesnú ochranu legitímne odôvodnilo, spôsobuje, že výklad relevantného § 422 ods. 1 písm. b) CSP nie je ústavne konformný. Aj v tomto prípade ústavný súd hovorí: jazykové znenie zákona nie je podradené účelu. Účel zákonodarca vyjadruje v samotnom jazykovom znení. V danom prípade ústavný súd dospel k tomu, že dôležitý je samotný predmet konania, nie to, kto podáva dovolanie, a preto ten majetkový cenzus, znížený majetkový cenzus sa aplikuje na obidva prípady, ale podstatné je teda, že pokiaľ jazykové znenie umožňuje jednoznačný výklad, tak potom nie je dôvod sa od neho odkloniť. Pokiaľ zákon, judikatúra ústavného súdu hovorí o tom, že všeobecné súdy sú povinné odkloniť sa od jazykového znenia, tak je to len zo závažných dôvodov, ak si to vyžaduje účel, zmysel a ústavne konformný výklad. Tieto podmienky neboli v tomto prípade naplnené a jazykové znenie sa dalo vyložiť aj v súlade s účelom, s historickými súvislosťami, s logickými súvislosťami a ústavne konformne...

V exekúcii súdny exekútor prikázaním pohľadávky z účtu odčerpá peňažné prostriedky vo výške približne 1,9 milióna € z účtu sťažovateľky, takže sťažovateľka teraz prišla o majetok v tomto rozsahu. Exekúcia sa medzitým ukončila, takže prinavrátenie do pôvodného stavu už v samotnom exekučnom konaní nie je možné. To, že krajský súd v rozpore so znením § 56 ods. 5 zamietol odklad exekúcie znamená, že ak by sa toto neuskutočnilo, ak by rozhodoval v súlade so znením § 56 ods. 5 Exekučného poriadku, dnes by sťažovateľ mal na svojom účte minimálne 1,9 milióna € ešte stále. V ďalšom sa pridrižiam toho, čo bolo uvedené už v sťažnosti a v replike.“

10. Zástupkyňa zúčastnenej osoby Mgr. Jana Alušíková uviedla:

„Ja teda len odkážem na naše vyjadrenie, keďže tam sme náš právny názor uviedli, stotožňujeme sa v celom rozsahu s odôvodnením aj s postupom krajského súdu. Máme za to, že ak by krajský súd rozhodol inak, tak by v konečnom dôsledku poprel účel rozhodcovského rozsudku, samotného rozhodcovského konania, ako aj inštitútu odkladu vykonateľnosti. Ako

to už odznelo, samotný sťažovateľ nebol úspešný s odkladom vykonateľnosti, kde toto konanie bolo právoplatne skončené, ale medzičasom už došlo aj k zamietnutiu žaloby vo veci samej, keď okresný súd zamietol žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Pokiaľ by sme teda priznali správnosť tvrdenia sťažovateľa, máme za to, že úplne môžeme zrušiť rozhodcovské rozsudky v obchodnoprávnom vzťahu, keďže naozaj napriek tomu, že náš klient investoval do rozhodcovského konania zvýšené peňažné prostriedky pod vidinou toho, že spor bude v oveľa kratšom čase rozhodnutý, tak automatické podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku by tým pádom malo zakladať aj automaticky dôvod na odklad exekúcie a tým pádom v konečnom dôsledku aj znemožnenie uspokojenia sa včasného uspokojenia sa oprávneného. Nebudem teda ďalej rozvádzať právnu argumentáciu, ale na záver by som len chcela uviesť, že sťažovateľ sa v celom konaní od momentu vyhlásenia rozhodcovského rozsudku správal v rozpore so všetkými princípmi právnymi, ktoré by jednoducho mali platiť a nejakým spôsobom sa rozhodol ignorovať rozhodnutia všeobecných súdov. Tu chcem len poukázať na to, že postupne sťažovateľ podával 4 cyklické návrhy na odklad exekúcie tak, že naozaj dochádzalo jednak aj k prieťahom aj k postupnému zaťažovaniu aj súdov aj samotného oprávneného. Zároveň hneď ako došlo k opatreniu doložky vykonateľnosti a právoplatnosti samotného rozhodcovského rozsudku a exekútor teda zahájil nejakú prieskumnú činnosť, tak bohužiaľ bolo zistené, že na účtoch povinného sa nenachádzajú žiadne peňažné prostriedky, takže áno sťažovateľ momentálne uvádza, že došlo k nejakému odčerpaniu peňažných prostriedkov. Áno, došlo, lebo to bol účel exekučného konania a v konečnom dôsledku aj rozhodcovského rozsudku, ktoré stálo klienta nemalé peniaze, ale už zabudol ústavnému súdu v konečnom dôsledku povedať aj to, že na to, aby vôbec došlo k deformovaniu peňažných prostriedkov, tak v konečnom dôsledku to bolo pod ťarchou a hrozbou trestného oznámenia, keďže sťažovateľ sa tesne po vyhlásení rozhodcovského rozsudku dopustil prevodu obchodnej činnosti a napokon v snahe nejak ochrániť nárok oprávneného sme my zároveň boli nejakým spôsobom nútení zvažovať práve podnety a vyvolať komunikáciu so samotným povinným, a teda sťažovateľom. Na stole bola aj obchodná dohoda, že povinný samozrejme bude rešpektovať to, aby na okresnom súde prebehlo konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku a teda počkáme, peniaze nech teda deponuje na účet a my počkáme na právoplatné rozhodnutie súdov o zrušení rozhodcovského rozsudku a zároveň sme v rámci

obchodnej dohody ponúkli to, že nebudeme podávať odvolanie voči uzneseniu Okresného súdu Senica o odklade exekúcie. Napokon nám však prišiel protinávrh, kde napokon povinný trval na tom, že musíme sa vzdať aj práva na podanie opravného prostriedku voči rozhodnutiu okresného súdu. Z toho dôvodu v konečnom dôsledku sme od tohto, od celej tejto dohody nejakým spôsobom upustili a naozaj sme dôkladne uplatňovali aj opravné prostriedky práve preto, aby v konečnom dôsledku sme ochránili nárok klienta tak, aby to exekučné konanie aj rozhodcovské konanie dávalo v konečnom dôsledku zmysel. Aby naozaj klient sa v horizonte pár rokov domohol svojho nároku, aby nemusel čakať ďalšie 4, 5 rokov, kým v konečnom dôsledku skončí konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku.“

IV.

Relevantná právna úprava

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré stanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

V.

Posúdenie vecí ústavným súdom

12. Kľúčovým problémom nastoleným ústavnou sťažnosťou je otázka ústavne udržateľnej interpretácie a aplikácie jednoduchého práva (podústavného, einfaches Recht) a ich vplyv na ústavné práva sťažovateľky v konkrétnej, všeobecnými súdmi posudzovanej a rozhodovanej exekučnej veci sťažovateľky.

13. Podľa názoru sťažovateľky krajský súd svojvoľne interpretoval ustanovenie § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, a tým porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa tohto ustanovenia *„Súd povolí odklad exekúcie, ak povinný v lehote na podanie námietok proti exekúcii podá žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ak súd žalobu o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia zamietne, po právoplatnosti rozhodnutia sa v exekúcii pokračuje. Ak súd žalobe vyhovie a rozhodcovské rozhodnutie zruší, súd exekúciu podľa tohto zákona zastaví.“* Sťažovateľka uvádza, že krajský súd nesprávne a reštriktívne vyložil toto ustanovenie tak, že odklad exekúcie pripustil len v prípade, že sa vedie na podklade rozhodcovského rozsudku vydaného v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a ak proti takémuto rozsudku podá povinný žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Vylúčil tým možnosť odkladu exekúcie v prípade, že je podaná žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku vydaného v rozhodcovskom konaní podľa zákona o rozhodcovskom konaní.

14. Ústavný súd cíti na tomto mieste potrebu uviesť niekoľko viet k problematike interpretácie práva ako predpolie k bližšiemu ústavnému posúdeniu vecí.

V.1 Všeobecne k interpretácii práva

15. Interpretáciu v práve charakterizujeme ako *„racionálny proces, prostredníctvom ktorého porozumievame textu“* (porov. BARAK, A. 2005. Purposive interpretation in law. Princeton : Princeton University Press, 2005. s. 6). Pomocou výkladu spoznáваме normatívnu ideu litery právneho predpisu, resp. jeho jazyku prisudzujeme právny akcent (ibid.). Interpretáciou v práve objasňujeme význam právneho textu.

15.1 Metodológiu výkladu práva v kontinentálnej Európe podrobnejšie rozpracoval a jej základy položil Friedrich Carl von Savigny (bližšie pozri v HOLLÄNDER, P. 2006. Filosofie práva. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 303 s.). Savigny definoval interpretáciu ako „*rekonštrukciu myšlienok nachádzajúcich sa v zákone*“ (porov. SAVIGNY, Friedrich Carl von. 1840. System des heutigen Römischen Rechts. Berlin : Veit und Camp, 1840. s. 213). Od týchto čias právna veda pracuje so štyrmi výkladovými metódami (gramatická, logická, historická a systematická), pričom podľa Savignyho tieto metódy „*nie sú štyri druhy výkladu, z ktorých si je možné vybrať podľa vkusu a ľubovôle, ale sú to rozdielne činnosti, ktoré musia pôsobiť zjednotene, ak sa má výklad podariť*“ (ibid., s. 215).

15.2 Argumentácia v práve sa však líši v závislosti od pestrosti výkladových tradícií, použitej legislatívnej techniky, precedensov, právneho odvetvia atď. (porov. PECZENIK, A. 2008. On Law and Reason. Law and Philosophy Library. Volume 8. Springer, 2008. 364 p.).

15.3 K interpretácii všeobecne záväzných právnych predpisov ústavný súd v minulosti uviedol, že „*výklad ústavy (ústavného zákona) podlieha rovnakému postupu, aký pri výklade iných právnych noriem používajú iné orgány na to oprávnené. Sú to všeobecne uznávané metódy výkladu práva, uzatvorený súbor poznávacích metód, ktoré v rozsahu použiteľnosti umožnia bližšie objasniť právnu normu po stránke obsahu, zmyslu a možnosti jej správneho uplatňovania*“ (I. ÚS 30/99).

15.4 V prípade gramatickej metódy „*primárnym objektom výkladu je slovný text právnej normy. V rovine právneho jazyka je jednotnosť právneho poriadku, okrem iného, spojená s konštantnosťou významov prisudzovaných jazykovým výrazom*“ (I. ÚS 30/99). Gramatický výklad v ponímaní ústavného súdu znamená, že „*slovám, výrazom a termínom, použitým v texte právnej normy je potrebné rozumieť v tom zmysle, ktorý majú vo všeobecnom základe spisovného jazyka, ak neexistujú právne relevantné dôvody (dané osobitným zákonným výkladom určitého termínu, odlišným od toho, vyplývajúceho*

zo všeobecného základu spisovného jazyka) preto, aby ako základ ich interpretácie bol prijatý iný, rozdielny význam ich obsahu“ (PL. ÚS 38/95).

15.5 K historickému výkladu „ústavný súd podotýka, že argument zámerom historického ústavodarcu (metóda historického výkladu) má pri výklade ústavy len subsidiárne miesto. Podstatné nie je to, čo jednotliví členovia ústavodarného zboru určitým ústavným ustanovením zamýšľali, ale to, aký text po prebiehajúcej diskusii prijali“ (PL. ÚS 12/01).

15.6 Ústavný súd „musí pri výklade ústavnej normy nachádzať a rešpektovať vzťahy systémovej koordinácie a systémovej subordinácie. Pritom výklad môže... prebiehať iba v rámci vymedzenom textom normatívnej vety; v jeho priebehu nesmie dochádzať k odchýleniu sa od zmyslu právnej normy“ (I. ÚS 30/99).

15.7 Využívanie teleologického výkladu v praxi ústavného súdu je skôr výnimkou ako pravidlom. Ústavný súd napriek tomu uvádza, že „v prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamena výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona“ (III. ÚS 341/07).

15.8 V zmysle judikatúry ústavného súdu sa opísané interpretačné postupy „musia najskôr stanoviť a potom viesť k presnému vymedzeniu interpretačného problému a k presnému formulovaniu otázky, ktorá má byť a musí byť interpretáciou rozriešená“ (I. ÚS 30/99). V konečnom dôsledku je „rozhodujúce... to, čo text skutočne vyjadruje“ (ibid.).

V.2 K interpretácii práva v spojení so zákazom odmietnutia spravodlivosti

16. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na svoje nedávne stanovisko ku tzv. zákazu kumulácie dovolacích dôvodov. V uznesení sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 ústavný súd prijal toto stanovisko:

„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

Zároveň v odôvodnení tohto zjednocujúceho uznesenia ústavný súd uviedol:

„Zo žiadneho zákonného ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné dovolanie z dôvodu podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP, by uplatnenie niektorého dôvodu prípustnosti dovolania vylučovalo alebo podmieňovalo možnosť uplatniť aj iný dovolací dôvod. Možno konštatovať, že § 420 CSP zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 CSP. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu. Právna úprava je v tomto smere jasná a jednoznačná. Neexistuje preto dôvod, prečo by mal súd pri rozhodovaní postupovať podľa čl. 4 ods. 2 CSP. Napokon, zmyslom tohto ustanovenia je určiť taký postup, aby súd nemusel stranu pri rozhodovaní odmietnuť (zákaz odmietnutia spravodlivosti) a v prípade pochybností rozhodnúť pozitívne. Aplikáciou tohto ustanovenia spôsobom, ako to vykonal veľký senát, by došlo k presne opačnému efektu.

Je ústavne (ale i zákonne, pozn.) neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania napriek reálnej

existencii viacerých dôvodov prípustnosti dovolania. Týmto postupom by bola de facto rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné. Právne posúdenie prípustnosti opravného prostriedku a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou (dovolacieho) súdu.

Z právnej úpravy Civilného sporového poriadku, ktorá neukladá dovolateľovi povinnosť podať dovolanie len z jedného dôvodu prípustnosti, možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže podať dovolanie kumulatívne z oboch dôvodov prípustnosti (§ 420 a § 421 CSP). Absenciu zakotvenia zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania v právnej úprave hodnotí ústavný súd ako zámer zákonodarcu, ktorý je možné zmeniť iba (opäť) zákonom, a nie názorom de lege ferenda.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na čl. 2 ods. 3 ústavy, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

V zmysle čl. 3 ods. 2 CSP výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné.

Ak veľký senát zužuje viaceré uplatnené dôvody prípustnosti dovolania len na jeden z nich, a to ten, ktorý je v zákone uvedený na prednejšom mieste, jeho výklad protirečí nielen jasnému textu zákona, ale súčasne aj základnému princípu, na ktorom Civilný sporový poriadok spočíva (čl. 3 ods. 2 CSP).

Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 1/02).“

16.1 Ústavný súd citovaným zjednocujúcim uznesením reagoval na najvyšší súd potom, ako tento v uznesení sp. zn. 1 V Cdo 2/2017 uviedol, že teleologický výklad je dôležitejší než text, konštatoval, že text zákona nie je jasný, text mlčí v tom, či dovolateľ môže podať dovolanie z viacerých dôvodov. Podľa najvyššieho súdu jeden dôvod pohlcuje druhý. S odkazom na čl. 4 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), na klauzulu, ktorá smeruje k riešeniu raritných a hraničných prípadov, najvyšší súd

argumentoval, že z procesnej zodpovednosti strán konania, z povinného právneho zastúpenia, z princípov dispozitívnosti a hospodárnosti vyplýva, že dovolateľ si musí vybrať jeden a práve len jeden dovolací dôvod. Ak tak neurobí, najvyšší súd sa bude podľa jeho slov artikulovaných v uznesení sp. zn. 1 V Cdo 2/2017 zaoberať len najzávažnejším z označených dôvodov. Najzávažnejší dôvod je stanovený v § 420 písm. a) smerom k najmenej závažnému v bode f). Najvyšší súd explicitne priznal, že ide proti textu Civilného sporového poriadku.

16.2 Ústavný súd dôkladnou argumentáciou aj v náleze sp. zn. II. ÚS 89/2018 umocnil závery z rozhodnutia sp. zn. PLz. ÚS 1/2018, ktorým je viazaný. Ústavný súd aj v tejto senátnej veci opätovne akcentoval, že pre úvahy najvyššieho súdu niet jednoducho podkladu v texte zákona, a preto obmedzenie práva na prístup k súdu porušuje princíp legality.

V.3 K sťažovateľkinej veci

17. Ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že rozumie snahe krajského súdu ustáliť pre účely rozumnej praxe rozdiel medzi rozhodcovským konaním podľa zákona o rozhodcovskom konaní a spotrebiteľským rozhodcovským konaním podľa zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní v spojení s odkladom exekúcie podľa Exekučného poriadku v prípade podania žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku v lehote na podanie námietok proti exekúcii. Rovnako ústavný súd rešpektuje teritórium exekučného konania a výkladu príslušných noriem všeobecnými súdmi.

17.1 Ústavný súd taktiež plne súhlasí s názorom krajského súdu, že „*ustanovenie § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 nerozlišuje medzi rozhodcovským konaním podľa zákona o rozhodcovskom konaní a spotrebiteľským rozhodcovským konaním podľa zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní*“.

17.2 Áno, podľa súdnych orgánov ochrany ústavnosti súd nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne a môže sa od neho odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka

ústavne súladného výkladu všeobecne záväzných právnych predpisov. V takýchto prípadoch, ako krajský súd správne konštatoval, sa musí zároveň vyvarovať svojvôli (arbitrárnosti) a interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (napr. nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 72/2010).

17.3 Ústavný súd sa však v konkrétnej veci sťažovateľky nestotožňuje so záverom krajského súdu, že *„ani v danej veci nemožno teda vystačiť len s doslovným textom zákona, ale je potrebné interpretovať ho najmä s ohľadom na systematickú súvislosť a účel, ktorý sa ním sleduje“*.

17.4 Ustanovenie § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 viaže odklad exekúcie len na samotnú okolnosť, že povinný podá žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku v lehote na podanie námietok proti exekúcii.

17.5 Krajský súd uviedol, že *«výklad ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 zastávaný okresným súdom a sťažovateľkou tak nezohľadňuje túto systematickú súvislosť s inými ustanoveniami Exekučného poriadku a ďalších zákonov. Ak by sa ustanovenie § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 malo skutočne vzťahovať na všetky rozhodcovské konania, viedlo by to k nepredvídateľným a úplne arbitrárnym následkom. Predovšetkým by to malo znamenať, že súd by bol povinný odložiť exekúciu len na základe toho, že povinný podal žalobu v lehote na podanie námietok, a to bez ohľadu na to, či mu ešte plynula lehota podľa § 41 zákona o rozhodcovskom konaní. Súd by bol teda povinný odložiť exekúciu aj na základe žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku, ktorá by bola zjavne oneskorená (po lehote vyplývajúcej z ustanovenia § 41 zákona o rozhodcovskom konaní), ale bola by podaná v lehote na podanie námietok. Aj pri racionálnom výklade by to však viedlo k tomu, že výhoda ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 by bola závislá na náhode, či exekútor stihne doručiť upovedomenie o začatí exekúcie tak, aby sa 14-dňová lehota na podanie námietok (§ 50 ods. 1 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017) kryla so záverom 60-dňovej lehoty podľa ustanovenia § 41 zákona o rozhodcovskom konaní. Táto okolnosť (dátum doručenia upovedomenia) je pritom povinným neovplyvniteľná, v dôsledku čoho by možnosť odkladu exekúcie podľa*

ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 bola pre povinného dostupná podľa úplne náhodných kritérií. Účelom tohto ustanovenia pritom celkom zjavne nebolo poskytnúť ochranu povinnému v závislosti od náhodného kritéria, či „stihne“ podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku v lehote podľa ustanovenia § 41 zákona o rozhodcovskom konaní a zároveň podľa ustanovenia § 50 ods. 1 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017.».

17.6 Podľa ustanovenia § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 *„Súd povolí odklad exekúcie, ak povinný v lehote na podanie námietok proti exekúcii podá žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ak súd žalobu o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia zamietne, po právoplatnosti rozhodnutia sa v exekúcii pokračuje. Ak súd žalobe vyhovie a rozhodcovské rozhodnutie zruší, súd exekúciu podľa tohto zákona zastaví.“*.

17.7 Citované ustanovenie § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 nikde vo svojom texte neodkazuje na zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, nevidieť ani žiadnu poznámku pod čiarou a pod. Zákonná norma sa tak javí byť jasná a zrozumiteľná. Adresát práva sa tak môže legitímne spoliehať, že v prípade, ak *povinný v lehote na podanie námietok proti exekúcii podá žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku, súd povolí odklad exekúcie*. Niet na prvý pohľad interpretačnej techniky a metódy, ktoré by dávali „nádej“ na prijateľnosť iného výkladu. Hlbší pohľad na Exekučný poriadok v komplexnosti však pri použití systematického a teleologického výkladu ponúka práve interpretáciu § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 v duchu, akú zvolil na konci dňa krajský súd v napadnutom uznesení. Treba hneď na tomto mieste ustáliť, že krajský súd nepochybil, ak si prítomnosť tejto možnosti interpretácie textu právnej normy všimol, naopak, uvedené svedčí o sudcovskej vyzretosti osoby interpretátora a o riadnom a poctivom prístupe k prejednávaniu danej veci.

17.8 Ak ale možno zo všetkých krajským súdom vyzdvihnutých súvislostí usudzovať, že cieľom citovanej právnej úpravy bolo poskytnutie zvýšenej ochrany práve v súvislosti so zákonom o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, ktorý výslovne viaže možnosť podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku na lehotu na podanie námietok,

bolo potom primárne na zákonodarcovi, aby výslovne, prehľadne a bezrozporne túto vôľu v texte právnej normy prejavil. V opačnom prípade je potrebné vzhľadom na jednoznačnosť textu právnej normy prezumovať, že tak urobiť nechcel, a aj za cenu nepredvídateľných a úplne arbitrárnych následkov je potrebné zvoliť výklad právnej normy taký, ktorý „lícuje“ s jeho gramatickým znením (obdobné závery ústavný súd akcentoval v už citovanom zjednocujúcom uznesení a následných senátnych nálezochoch vo veci tzv. kumulácie dovolacích dôvodov). Keďže, ako sám krajský súd uvádza, právna úprava § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 nerozlišuje medzi rozhodcovským konaním podľa zákona o rozhodcovskom konaní a spotrebiteľským rozhodcovským konaním podľa zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní.

17.9 Podľa ústavného súdu je takýto výklad (gramatický) § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 ústavne veľkorysejší k procesným právam adresátov právnej normy, a to predovšetkým s ohľadom na skutočnosť, že v rámci exekučného konania sú „v hre“ okrem iného ústavné vlastnícke práva dotknutých účastníkov konania a je na mieste v prípade súdom vznesených pochybností (alebo kontextuálnych nejasností) týkajúcich sa úmyslu zákonodarcu a jeho riadneho vyjadrenia v texte právnej normy alebo v prípade existencie ponuky dvoch interpretačných ciest zvoliť taký výklad a aplikáciu právnej normy, ktoré sú priateľskejšie k ochrane ústavných práv účastníkov konania.

17.10 Podľa názoru ústavného súdu krajský súd v tomto prípade mohol a mal (aj s ohľadom na judikatúru ústavného súdu vo veci využívania jednotlivých interpretačných postupov – pozri už citovanú judikatúru) zvoliť interpretáciu a aplikáciu § 56 ods. 5 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 takú, ktorá bola vzhľadom na gramatické (jazykové) vyjadrenie právnej normy najpravdepodobnejšia, adresátni práva očakávaná a veľkorysejšia k ústavným právam sťažovateľky. Takýto výklad napokon zvolil pred krajským súdom aj okresný súd rozhodujúci vo veci. V tomto smere ústavný súd konštatuje porušenie sťažovateľkinho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu (bod 1 výroku).

17.11 Ústavný súd v závere dodáva, že krajský súd napriek zvoleniu z pohľadu ústavných práv sťažovateľky nie najvhodnejšej z ponúkaných ciest výkladu a aplikácie práva v danej veci ukázal vysokú mieru poznania právneho poriadku a prospešnú senzitivitu orgánu aplikácie práva v rámci právneho uvažovania.

18. Čo sa týka namietaného porušenia čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že do týchto práv nebolo vzhľadom na predmet konania pred krajským súdom a povahu napadnutého uznesenia zasiahnuté, a tieto práva sťažovateľky neboli porušené. Ústavný súd tak tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovел (bod 4 výroku).

19. Ústavný súd podľa § 133 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil (bod 2 výroku).

VI.

Trovy konania

20. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním jej osoby advokátom JUDr. Petrom Kubinom, advokátska kancelária, Štefánikova 15, Bratislava, v konaní pred ústavným súdom (bod 3 výroku tohto nálezu).

20.1 Ústavný súd konštatuje, že predmet sporu pred ústavným súdom nie je možné oceniť peniazmi. Ústavný súd vo veci sťažovateľky viedol jedno konanie na základe jednej ústavnej sťažnosti podanej sťažovateľkou. Ústavný súd preto pri priznaní úhrady trov právneho zastúpenia vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

20.2 Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a za 1 úkon právnej služby v roku 2020 (podanie repliky v spojení s účasťou na verejnom ústnom pojednávaní; ústavný súd vzhľadom na obsahovú totožnosť repliky a vyjadrenia sťažovateľky na verejnom ústnom pojednávaní hodnotí tieto úkony na účely náhrady trov právneho zastúpenia ako jeden úkon).

20.3 Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2018 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky 980 eur (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 163,33 eur a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 9,80 eur). Za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 patrí odmena v sume 163,33 eur, preto trovy právneho zastúpenia pre jednu sťažovateľku v roku 2019 za dva úkony právnej služby predstavujú sumu 326,66 eur.

Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2019 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky 1 062 eur (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 177 eur a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 10,62 eur). Za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 patrí odmena v sume 177 eur, preto trovy právneho zastúpenia pre jednu sťažovateľku v roku 2020 za jeden úkon právnej služby predstavuje sumu 177 eur.

20.4 Ústavný súd priznal úhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľke za 2 úkony právnej služby v roku 2019 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky v sume 326,66 eur (2 úkony x 163,33 eur za jeden úkon právnej služby v roku 2019) a 2x režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 19,60 eur (2 x režijný paušál po 9,80 eur).

Ústavný súd ďalej priznal úhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľke za 1 úkon právnej služby v roku 2020 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky v sume 177 eur (1 úkon x 177 eur za jeden úkon právnej služby v roku 2020). Ústavný súd k tomu priznal 1x režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky v sume 10,62 eur.

20.5 Podľa zoznamu daňových subjektov registrovaných pre DPH vedeného Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky je advokát sťažovateľky daňovým subjektom registrovaným pre DPH (IČ DPH SK1072214726).

20.6 Ústavný súd tak priznal sťažovateľke úhradu trov právneho zastúpenia spolu v sume 640,65 eur (533,88 eur + 20 % DPH).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu